Journal of Social Sciences of Mus Alparslan University

anemon

Derginin ana sayfası: http://dergipark.gov.tr/anemon

Araştırma Makalesi ● Research Article

Seyitömer Höyük Orta Tunç Çağı'na Ait Çizi Bezemeli Ağırşaklar*

Seyitömer Mound Medium Bronze Age Line Decoration Spindle Whorls

Hülya Karaoğlan [a,**]

[a] Öğr. Gör. Kütahya Dumlupınar Üniversitesi, Gediz Meslek Yüksek Okulu, Tasarım Bölümü, 43600, Kütahya/Türkiye.
ORCİD: 0000-0003-1363-1779

MAKALE BİLGİSİ

Makale Geçmişi:
Başvuru tarihi: 01 Eylül 2019
Düzeltme tarihi: 05 Haziran 2020
Kabul tarihi: 19 Haziran 2020

Anahtar Kelimeler:
Kütahya
Seyitömer Höyük
Ağırşak
M.Ö. 2OOO,
Çizi Bezeme.

ÖZ

Kütahya İlinin 30 km kuzeybatısında yer alan Seyitömer Höyük'te Kütahya Dumlupınar Üniversitesi Arkeoloji bölümü tarafından aralıksız dokuz yıl süren kazı çalışmaları yapılmıştır.
Seyitömer Höyük'te ele geçen buluntular arasında iplik üretiminde kullanılan ağırşaklar oldukça fazladır. Bu çalışmada Seyitömer Höyük ağırşak buluntularından M.Ö. 2. Bin'e ait olan çizi bezeme ile süslenmiş (işaretlenmiş) ağırşak grubu incelenmiştir.
Bu grup kapsamındaki buluntular Orta Tunç Batı Anadolusun'daki yerleşimlerden Yanarlar, Çavlum, Beycesultan, Milet, Iasos, Şarhöyük, Kusura, Çeşme-Bağlararası, Liman Tepe, Aphrodisias, Troya V. ve Demircihöyük yerleşimlerinin ağırşak buluntularıyla bezeme benzerlik yönleri araştırılmış ve kaynakçalarıyla verilmiştir. Çalışmada Seyitömer Höyük çizi bezemeli ağırşakların çizimleri, buluntu yerleri, ölçüleri ve tanımları katalog şeklinde verilmiştir.
Çalışmanın amacı; arkeolojik araştırmalar için önemli olan bu buluntu grubunu literatüre katmaktır.

ARTICLE INFO

Article history:
Received : 05 September 2019
Received in revised form : 05 June 2020
Accepted 19 June 2020

Keywords:
Kütahya,
Seyitömer Mound
Spindle Whorls
2000 BC
Line Decoration.

ABSTRACT

Located in Seyitömer Mound, 30 km northwest of Kütahya Province, were carried out by the Archeology Department of Kütahya Dumlupınar University.
Among the finds found in Seyitömer Mound , spindle whorls used in yarn production are quite much. In this study, Seyitömer Mound, spindle whorls B.C. 2. group of spindle whorls (marked) adorned with an incision embellishment belonging to the 2nd millennium were examined.
Findings in this group were investigated with the spindle whorls of the settlements of Yanarlar, Çavlum, Beycesultan, Miletus, Iasos, Şarhöyük, Kusura, Bağlararası, Liman Tepe, Aphrodisias, Troy V. and Demircihöyük from the settlements in the Middle Bronze Western Anatolia. In the study, Seyitömer Mound was Line Decoration Spindle Whorls, drawings, finds, dimensions and descriptions are given in catalog form.
The purpose of this study; The important thing for archaeological research is to add this group of finds to the literature.

1. Giriş

Seyitömer Höyük, Kütahya'ya bağlı Seyitömer Kasabasında Afyon- Altıntaş- yolunun kuzeyinde yer almaktadır. Höyük yaklaşık 23,5 metre yükseklikte 150 x 140 metre ölçülerindedir.
Höyükte kazıların başlamasında ki amaç höyük altında bulunan ciddi miktardaki kömür rezervinin sektöre kazandırılmasıdır (Bilgen, 2009). Seyiyömer Höyük'te gerçekleştirilen kazılar ilk olarak günümüzden 30 yıl önce Eskişehir Müzesi tarafından kurtarma kazısı olarak başlatılmıştır (Aydın, 1991). Daha sonra 1990 yılında kazıları Afyon Müzesi devralmıştır. Bu dönemde gerçekleştirilen kazılar ise 5 yıl sürmüştür (Topbaş, 1992). Prof. Dr. A. Nejat Bilgen Kütahya Dumlupınar Üniversitesi'nde Arkeoloji Bölümünü kurarak 10 yıl ara

* Bu çalışma, 2010 yılında, Prof Dr. A. Nejat Bilgen danışmanlığında, Kütahya Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Protohistorya ve Önasya Arkeolojisi Anabilim Dalında Hülya Karaoğlan'ın "Seyitömer Höyüğü'nde Bulunan M.Ö. II. Bin'e Ait Dokumacılıkla İlgili Buluntular" isimli yayımlanmamış yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

** Sorumlu yazar/*Corresponding author*.
e-posta: hulya.karaoglan@dpu.edu.tr

e-ISSN: 2149-4622. © 2013-2018 Muş Alparslan Üniversitesi. TÜBİTAK ULAKBİM DergiPark ev sahipliğinde. Her hakkı saklıdır.
http://dx.doi.org/10.18506/anemon.615859

verilen Seyitömer Höyük kurtarma kazılarını tekrar başlatıp hızlı bir şekilde araştırma ve kazılara devam etmiş ve söz konusu kazı çalışmaları da 2014 yılına kadar sürmüştür (Bilgen, 2009; Bilgen, Coşkun, ve Bilgen, 2010; Bilgen vd., 2011a; 2011b; 2011c; 2011d; Bilgen vd., 2012; Bilgen vd., 2013a; 2013b; 2013c; Bilgen vd., 2014a; 2014b; Bilgen vd., 2015a; 2015b; 2015c; Bilgen, Çevirici-Coşkun 2015a; 2015b; Bilgen, Bilgen, 2015; Bilgen vd., 2016;Çevirici-Coşkun 2015a;Bilgen, Çevirici-Coşkun 2015b, Coşkun 2010; Bilgen, Brixhe ve Coşkun 2011; Coşkun 2011a; 2011b; Coşkun 2015; Coşkun 2017a; 2017b; Coşkun, Çevirici-Coşkun 2017) .

Yapılan kazılar sonucunda ele geçirilen üç bin eser Kütahya Müzesi'ne ve arkeoloji bilimine kazandırılmıştır. Arkeolojik açıdan önemli bilgiler veren Seyitömer Höyük'te seramik şehri Kütahya'nın M.Ö. 3.000'li yıllardan itibaren kilden eserler imal ettiği anlaşılmıştır.

5 bin yıllık yaşanmışlığa sahip Seyitömer Höyük'te Roma, Hellenistik, Akhaemenid Dönemlere ve Tunç Çağı'nın bütün evrelerine kadar tabakalara ulaşılmıştır. Bu çağlara ait buluntular arasında höyükte şiddetli bir deprem yaşandığı, karbonize durumdaki insan beyinleri, kalıp tekniği kullanılarak üretilmiş kap kacaklar, bakliyat tohumları, mimari kalıntılar, tekstil ve deri parçaları, iskeletler, ritonlar, çok sayıda ağırlık ve ağırşaklar çeşitli bilim dallarına ortak çalışma olanağı sunmuştur. Bu buluntular halkın ihtiyaçlarından fazladır. Bu durumda höyük halkı kendi İhtiyaçlarıyla birlikte ürettikleri malzemelerin ticaretini de yapmıştır diye bilinir.

Seyitömer Höyük'te Orta Tunç Çağı'na tarihlendirilen IV. Tabaka çalışmanın kapsamını oluşturur. Bu tabakada üç mimari evre açığa çıkarılmıştır. Bu evreler; A-B-C olarak isimlendirilmiştir. Bu evre buluntu grupları içinde çömlekler, testiler, çanaklar, ağırşaklar, tezgâh ağırlıkları, bronz baltalar, bronz iğneler, kurşun figürin, rythonlar, mühürler yer almaktadır. Bu üç evre arasında kültürel farklar yoktur (Bilgen, vd., 2015: 62). Ele geçen buluntular Seyitömer Höyük'ün, Orta Anadolu ve Mezopotamya arasındaki ticari ilişkilerini göstermesi açısından son derece önemli eserlerdir (Bilgen, 2014: 197).

Prehistorik çağlarda dokuma yapıldığını gösteren çeşitli arkeolojik buluntular vardır. Bu buluntular duvar resimleri, kabartmalar, figürünler üzerinde aktarılmış dokuma tezgâhları, iğ tutan kadınların resimleridir (Karaoğlan, 2017). Dokuma yapmak için ip eğiren kadın tasvirini ilk olarak Mezopotamya'da Tell Agrab' da bulunan M.Ö. 3. Bin'in başlarına tarihlenen vazo üzerinde görülmüştür (Delougaz, 1952: pl.12. 96). Kadınların keten dokurken resmedildikleri önemli bir kompozisyona ise Mısır'da Teb'te Daga' nın 11. Hanedanlığına ait Orta Krallık mezarlığının duvarında rastlanmıştır (Newberry 1894: pl.4; Davies 1913:pl.37). Kadınların keten dokunurken tasvir edildiği başka örneklere Beni Hasan'daki duvar resimlerin de rastlanmıştır. (Newberry, 1894: pl.4; Davies, 1913: pl.37). M.Ö. 6. yüzyılının ortalarına tarihlenen, Yunan vazosunun gövdesinde çok net bir şekilde kadınların dokuma yaparken resmedildiği sahneler vardır. Bu sahnelerde yünün tartılması, eğrilmesi, tezgâhlarda dokunması, dokunmuş kumaşların katlanması işlerini, Atinalı genç kızların Tanrıça Athena için dokudukları peplos resmedilmiştir (Clark, 2005: 55-56). Bir diğer vazoda ise üzerinde stilize edilmiş kadınlar, ip büküp dokuma yaparken resmedilmiştir. Bu vazo M.Ö. 7. yüzyılın sonuna tarihlenmiş ve Macaristan'da bulunmuştur (Clark, 1983: 93-96. Fig. III.3) İran'da ele geçmiş M.Ö. 3300 yıllarına ait bir mühürde ip eğiren kadın tasviri konu edilmiştir (Barber, 1991: 56-57, fig.2.16; von der Osten, 1934:3, 123, pl.IV n.3).

Bunların yanında dokumacılık mesleğinden, kumaş isimlerinden, kumaş fiyatlarından söz eden yazılı belgelerde günümüze kadar ulaşmıştır (Karaoğlan, 2019a: 5246-5253). Fakat yapıldıkları hammaddelerden dolayı hemen her arkeolojik kazılarda ele geçen tezgâh ağırlıkları ve ip eğirmede kullanılan ağırşaklar Tunç Çağı dokuma endüstrisinin en somut verileridir.

Makale konusunu oluşturan çalışma, Seyitömer Höyük kurtarma kazısı IV. tabakasında ele geçen çizi biçim bezemeli ağırşakları içermektedir Kütahya Seyitömer Höyük'te ele geçen Orta Tunç Çağı'na ait "222" adet ağırşak incelenmiş ve üzerinde kazınarak oluşturulan bezemeler gruplandırılmıştır. "Çizi biçim bezemeli" olarak gruplandırılan "14" adet ağırşak bezeme yönleri ile Batı Anadolu'da Orta Tunç Çağ'ı buluntusu veren, yerleşimlerle benzerleri karşılaştırılmıştır. Kazı ekibi tarafından yapılan çizimleri, tanımları, ölçüleri, bulundukları yer ve tabakaları da çalışmanın sonuna eklenmiştir.

2. Ağırşakların Dokumadaki Yeri

Dokumanın yapılabilmesindeki en önemli unsur ipliktir. M.Ö. 15.000 yıllarında, insanların ot, kamış, ısırgan otu, söğüt, ıhlamur ve meşe dalları gibi bitki liflerini bükerek iplik haline getirdikleri ifade edilmektedir (Türkoğlu, 2002: 4-5). İnsanoğlunun hayvan yününü kumaş üretimi için kullanmaya başlaması, takriben ilk bitki ve hayvan cinslerini evcilleştirip yerleşik yaşama geçmesi ile başlar. Bu tarih M.Ö 10.000 yıllının başlarıdır. (Baskıcı,1998: 73-76). Hayvan yününün kullanılmaya başlanması tekstil tarihinin başlangıcıdır. Yün önce keçe yapılarak kullanıldı. Daha ince dokumalara ihtiyaç duyulması ile de yün yapağısı iki el arasında ovuşturularak uzatılmaya ip haline getirilmeye çalışıldı. Fakat iplerin boyları dokuma yapmaya yeterli değildi. Bunun için ipler birbirlerinin ucuna bağlanmalıydı. Bunun için de zaman ve emek gerekiyordu. İnsanoğlunun var olduğundan beri en iyisine ulaşma isteği, bu duruma da bir çözüm buldu. İplerin ucuna taş bağlayarak eğirmeyi bir süre uyguladı. Günlük hayatta kullandığı pişmiş topraktan ürettiği kırılmış seramik parçalarının ortasına delikler açarak iplerin ucuna bağladığı taşların tarihini sonlandırdı. Elbette bunlarla da yetinmedi. Seramik kapları üretiyorsa ip üretmek için kullanmak üzere çamurdan ortası delik ağırşakları da üretebilirdi. Böylece üretim başladı. Ağırşakların dönmesinin sabit olması için de iğ niyetiyle ağaç dallarını kullandı (Yağan, 1978: 11).

Ağırşak elyafı bükerken iği alt kısmına takılan yarım küre şeklinde, ağaç, taş, kil veya kemik gibi materyallerden üretilen, ortası delik tekere benzeyen nesne olarak tanımlanır (tdkterim.gov.tr). İğ ise ucu tırtıklı veya çengelli çubuktur. Çubuğun alt kısmına ise ağırşak takılır Resim:1 (Aytaç, 1982: 5; Gönül, 1966: 88). Ağırşağın vazifesi iğe ağırlık vermektir. Kemikten ve madenden üretilmiş iğlere de arkeolojik buluntular arasında sık olmasa da rastlanmaktadır (Aytaç, 1982: 3). Anadolu'da Troya'da ağaçtan yapılmış bir çubuğa yünle sarılmış ve kömürleşmiş şekildeki kalıntılar ile

ağırşakla birlikte kemik çubuk, (Dörpfeld, 1902: 390) Horoztepe'deki bi rmezarlıkta bulunan Eski Tunç Çağı'na ait iki adet ağırşağı ortada olan döküm iğ, (Özgüç, Akok, 1958:16. Res.2-3) Antalya-Karataş kazılarından da küçük çift konik metal ağırşakla gümüş iğ, (Mellınk, 1969: 323) Alacahöyük kral mezarlığında bulunan bronz iğ, (Koşay, 1951:73) Oymaağaç kazılarında ele geçmiş iki adet maden iğler (Özgüç, 1978: 31) bunlara örnek olarak verilebilir. Ayrıca Anadolu'da M.Ö 800'lere tarihlenen Maraş'ta bulunmuş elinde iğ tutup eğirme yapan kabartma kadın tasviri, (Bossert, 1942: 198) M.Ö.7.yy. ait Ephesos'da Artemis tapınağında bulunmuş fildişinden yapılmış yün eğiren genç kadın heykelciği M.Ö. dokumacılık sanatı için önemli buluntulardır (Akurgal, 2007: res., 80a).

Resim:1 İğ ve Ağırşak

Eğrilmiş ip elde etmek için ilk iş yapağıyı elde belli bir kalınlığa getirmek gerekir. Sonraki aşamada ağırşak takılmış iğin ucundaki tırtıklı çentiğe elde kabaca bükülen yapağı geçirilir. Eğirme yapacak kişinin tercihine göre ayakta ya da oturur vaziyette ip bükümü gerçekleşebilir. İğ çubuğu yere doğru uzatılarak bir yandan da iğe hızla dönme hareketi verilir. Bununla birlikte bilekte sarılı olan veya diğer elde tutulan yapağı yumağı yavaş yavaş bırakılır. Bükümlü ip bu teknikle elde edilmiş olur (Aytaç, 1982: 5; Gönül, 1966: 88).

Eğirme ustası ham lifi otururak dizinin üstünde döndürme suretiyle ip üretecekse ağırşağı iğin üstüne takması gerekir buna da 'öreke' denir (Crewe, 1998: 5-7). Bu durum tam tersi ayakta yapılacaksa ağırşak iğin ucunda olmalıdır (Tamsü; Akça, 2002: 203).

Elde eğrilen ipin kalitesi için en önemli araç ağırşaktır. Ama iğdeki yeri kaliteyi etkilemez. Arkeolojik buluntular sonucu ele geçen çok farklı şekil, çap, ağırlık ve materyallerden ağırşakların bulunması bu yüzdendir (Barber, 1991: 52).

Eğirme işi tecrübe gerektirir. Ustalaşmış bir kişi ipin kalın ya da ince olmasını becerisiyle ayarlayabilir. İstenilen ipin kalitesine göre saatte 50-100 metre uzunluğunda ip üretmek mümkündür (Evely, 2000: 489). Kazılarda ele geçen ağırşakların yaygınlığı, dokuma ve kumaş üretimi işinin, sadece belirli bir zanaatkâr grubun işi olmayıp, halkın kendi evinde de uğraştığı bir faaliyet olduğunu göstermektedir (Doğan, Alparslan, 2003:43).

İplik elde edilmesinde kullanılan iğlerin, ucuna ağırlık oluşturması için taş kemik ve kil gibi hammaddelerden üretilen ağırşakların arkeolojik kazılar sonucu oldukça fazla ortaya çıkarılması Neolitik Çağ insanının iplik ürettiği gösteren en önemli kanıtlarıdır (Yağan, 1978: 10).

Büyük bir çoğunluğu Kültepe-Karahöyük'te çıkan Kültepe Tabletlerin de Anadolu'nun ilk tarihi çağını aydınlatan ciddi bilgiler öğrenilmiştir. Bu tabletlerde yazılanlara göre M.Ö. 1900'lerde Kültepe' de kurulan büyük pazarda Asurlular günün modasına göre lüks kumaşlar, altın, gümüş, kıymetli taşlardan yapılmış süs eşyaları, gıda ürünleri gibi pek çok ürünü kervanlarla Anadolu'ya getirip satmışlardır. Anadolu'dan aldıkları yün, yerli dokuma ve bakır gibi malların da ticaretini yapmışlardır (Özgüç, 2005: 14; Sever, 1991: 247-251) Bu belgelerden Anadolu'da çok yaygın dokunan yünlü bir kumaşın isminin Pirikannu olduğu bilinmektedir. Kültepe vesikalarında Anadolu'ya dokuma gönderen bayan, tüccar Pušu-kēn'in karısı Lamassī'dir. Lamassī'nin, yazdığı mektuplar bize tekstil ihracatıyla ilgili önemli bilgiler vermektedir (Günbattı, 1994: 192).

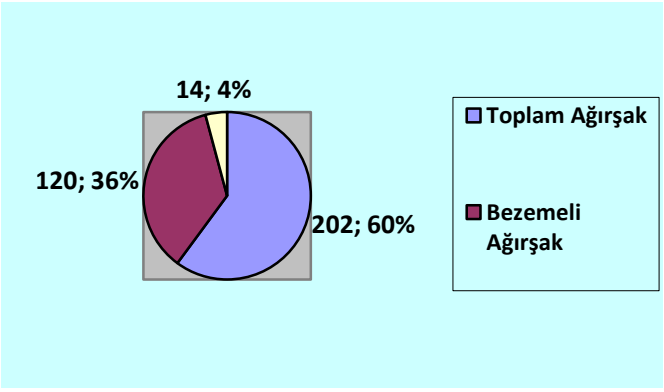
Mezopotamya'da yazılan, tarihin en eski ve en iyi korunmuş yazılı kanunlarından Hammurabi Kanunun 274. maddesinde, meslek adamları arasında yer alan dokumacıların emekleri karşılığı aldıkları ücret belirtilmiştir (Tosun, Yalvaç, 1989: 210).

Hitit devletine uzun yıllar başkentlik yapan Çorum Boğazkale ve diğer merkezlerde ele geçen Hitit çivi yazılı belgelerde (Karasu, 1997 (1998): 215). Dokuma, kumaş isimleri, kumaş ticareti ile ilgili bilgiler yazan belgelere de ulaşılmıştır. Bu belgelerde; "erkek terzi" LÚTÚG, "kadın terzi", MUNUŠTÚG "erkek dokumacı", LÚUŠ.BAR "dokumacı kadın" MUNUŠUŠ.BAR anlamlarına gelmektedir (Doğan, 2003: 43-44).

2.1 Seyitömer Höyüğün Bezemeli Ağırşakları

Seyitömer Höyük'te Orta Tunç Çağı'na tarihlendirilen '222' adet ağırşak tespit edilmiştir. Bunlardan '120' adedine bezeme uygulanmıştır. Bezeme kompozisyonları anlaşılır olan '107' adet ağırşak çalışma grubunu oluşturmuştur. Seyitömer Höyük Orta Tunç Çağı'na ait bütün ağırşakların içindeki bezenenlerin oranı % 36'dır (Grafik:1).

Grafik:1 Seyitömer Höyük Ağırşaklarının Bezeme Oranları

Bezeme gruplandırılması yapılan ağırşakların tipolojileri dikkate alınmamış sadece bezeme kompozisyonlarına göre sınıflandırılmışlardır. Ağırşakların tipolojileri ayrıca çalışılmıştır. Bütün ağırşaklar pişmiş topraktan üretilmiştir. Bezemeli ağırşak grubunda tek yüze, iki yüze veya bütününe işlenen bezemeler olduğu görülmüştür. Bezeme genellikle iğ de üste gelecek kısma yapıldığı tespitler arasındadır. Diğer bir deyişle ip üreticisi ağırşak dönerken bezemeli kısmını

görmektedir. Bu da çalışmayı yaparken sohbet ettiğim eski bir ahşap ustasına eserlerine niçin çizimler yaptığını sorduğumda "insana neşe vermesi için" dediğini onaylar nitelikte olabilir (Karaoğlan, 2010; 61).

Seyitömer Höyük Orta Tunç Çağı'na ait bezemeli ağırşakların sınıflandırılması aşağıda en çok görülen sıraya göre dizilmiştir.

1. Karma Kompozisyon Bezemeli Grubu

2. Yay Biçimli Bezemeli Grup

3. Çizi Bezemeli Grup

4 Açı Biçimli Bezemeli Grup

5. Zikzak ve Yıldız Tasvirleri

6. Nokta Baskı Kompozisyon

7. Tırnak Bezeme Kompozisyon

8. Halka Bezemeli Grup

9. Dalga Bezemeli Grup

10. Işınsal Bezemeli Grup

Seyitömer Höyük çizi biçim bezemeli ağırşakları, Orta Tunç Batı Anadolusun'daki çağdaşı olan yerleşimlerden; Iasos, (Mee 1978; Berti 1997; Lavıosa, 1984) Çavlum, (Bilgen, 2001; 2002; a-b; 2003; a-b) TroyaV, (Korfmann 1997;Easton 2002; Blegen vd. 1951) Şarhöyük, (Darga, 1994; 1995; 2004; Darga, Sivas, 2000; 2001, Darga, vd 2002; 2003) Yanarlar, (Tütüncüler, 2005: 122) Beycesultan, (Lloyd ve Mellaart 1962; 1965; Akdeniz 2002) Çeşme-Bağlararası, (Erkanal ve Karaturgut, 2004) Demircihöyük, (Seeher, 1991) Liman Tepe, (Erkanal ve Günel, 1997; Erkanal, 1999) Kusura, (Marchese, 1976; Yakar, 1985; Lamb, 1937; 1938) Milet (Müller-Wiener 1997; Greaves, 2003; Yakar, 2000) yerleşimlerinin ağırşak buluntularıyla bezeme benzerlikleri karşılaştırılmıştır.

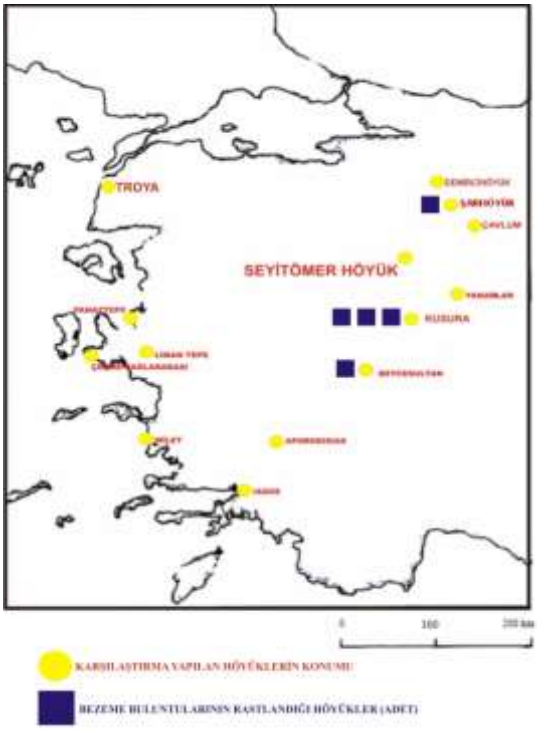
2.2 Çizi Bezemeden Oluşan Kompozisyonlar

Bu gruba ait 14 adet örnek saptanmıştır. Bu gruptaki ağırşakların çap ölçüleri 2-4 cm arasında değişmektedir. Ağırşaklar küresel ve ya konik (Karaoğlan, 2019b) (Karaoğlan, 2020) biçimlidir. Çizim 1. numaralı ağırşak ise silindir biçimlidir. Ağırşakların hepsinin yapıldığı madde pişmiş topraktır. Çalışmanın konusu olan bu gruptaki ağırşakların üzerlerine yapılan bezemeler tek taraflı, iki taraflı ya da tüm ağırşağın yüzeyine işlenmiş örnekleri mevcuttur.

Ele alınan ağırşakların üzerine yapılan bezeme şekilleri çeşitlilik göstermektedir. Bunlar kısa yaylar, yayların içine çizilen simetrik çizgiler, çeşitli uzunlukta rastgele atılmış çentikler, artı işaretleriyle ağırşağın üzerini sivri uçlu bir aletle kazıyarak kompozisyonlarını oluşturduğunu görüyoruz.

Bu gruptaki ağırşakların benzerleri, çizim 1'de ki örneğe Şarhöyük (Darga, 1994:500, Fig:12 e.) çizim 2'de ki örneğe Beycesultan (Lloyd, Mellaart, 1965:138, no.161, fig. O.14.) çizim 5'de ki örneğe Kusura (Lamb, 1938: res. 20.20 b.) çizim 10'da ki örneğe Kusura (Lamb, 1938: res. 20.15.) çizim 13'de ki örneğe Kusura (Lamb, 1938: res.20.18; Lamb, 1937: res.14.5.) merkezlerinde rastlanmıştır (Harita:1).

Harita:1 Karşılaştırma Yapılan Ve Bezeme Benzerlerinin Rastlandığı Yerleşimler

Çizi bezemeli kompozisyonlar karşılaştırma yapılan merkezlerdeki Orta Tunç Çağı ağırşaklarında çok sık görülmesine rağmen, merkezlerin kompozisyonları ile Seyitömer Höyük çizi bezemeli ağırşaklarının kompozisyonlarında farklılıklar görülmüştür. Bütün çizgi bezemeli ağırşaklar sivri uçlu aletle yapılmıştır. Farklılıklar tamamen kompozisyon şekilleriyle ilgilidir.

3. Seyitömer Höyük Orta Tunç Çağı' Na Ait Çizi Bezemeli Ağırşak Katalogu

Numarası: 1

Kazı Envanter No: SÖ.08/ 671 ***Cinsi:*** Ağırşak

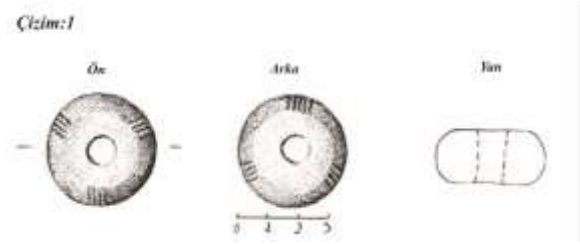
Maddesi: Pişmiş Toprak

Ölçüler: Yük: 1,7 cm **Çap:** 3,5 cm

Bulunduğu Yer ve Tabakası: G / 12 – Dolgu

Tanımı: Geniş karınlı basık silindirik gövdeli, üst ve alt delik çevresi düzleştirilmiş, dikey dairesel deliklidir. Gövdede kazıma çizgi tekniği ile yapılmış, dikey ve birbirine paralel dörder adet çizgiden oluşan, birbirine simetrik üç adet altta ve üç adet üstte altı adet bezeme grubu yer alır. Bu bezemelerin arasında karın üzerinde kazıma çizgi ile karşılıklı iki yaydan oluşan üç adet bezeme grubu görülür. Açık kahve - gri tonlarında yoğun mikalı alacalı hamurlu, koyu kahve - siyahımsı gri hafif açkılı yüzeylidir. Hamuru ince kum katkılıdır. Tamdır.

Çizim:1

Numarası: 2

Kazı Envanter No*:** SÖ.08/ 1100 ***Cinsi: Ağırşak

Maddesi: Pişmiş Toprak

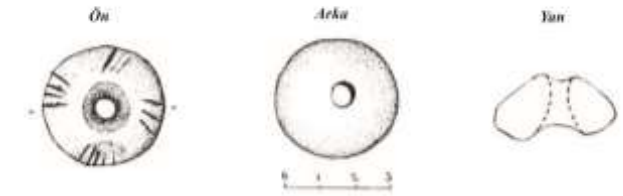
Ölçüler: Yük: 1,8 cm ***Çap:*** 3,5 cm ***D.Çapı:*** 0,6 - 1,6 cm

Bulunduğu Yer: H / 10 - Dolgu

Tanımı: Geniş karınlı konikal gövdeli, çukur dipli, dikey dairesel deliklidir. Karın hattı ile dip kısmı arasında kazıma tekniğinde yan yana üç ve dört adet yatık çizgiden oluşan, üç tam bir yarım bezeme grubu vardır. Siyahımsı - gri renkte ince mikalı hamurlu, hamur renginde astarlı, alacalı yüzeylidir. Hamuru ince kum katkılıdır. Karın hattı ile dip kısmı arasında kırık ve noksanları vardır.

Bezeme Benzerleri: Beycesultan; Lloyd, Mellaart, 1965, s. 138, no.161, fig. O.14.

Çizim:2

Numarası: 3

Kazı Envanter No: SÖ.08/1106 ***Cinsi:*** Ağırşak

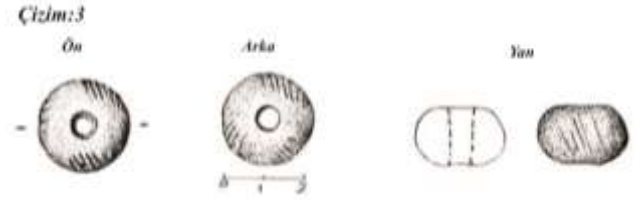
Maddesi: Pişmiş Toprak

Ölçüler: Yük: 1,4 cm ***Çap:*** 2,2 cm ***D.Çapı:*** 0,5 cm

Bulunduğu Yer ve Tabakası: I / 13 - Dolgu

Tanımı: Geniş karınlı basık küresel gövdeli, dikey dairesel deliklidir. Devetüyü-gri renkte ince mikalı hamurlu, hamur renginde yüzeylidir. Karın üzerinde kazıma tekniğinde yapılmış bezeme grubu yer alır. Üç grup halinde, birbirine paralel yana yatık çizgisel bezemelidir. Hamuru ince kum katkılıdır. Tamdır.

Çizim:3

Numarası: 4

Kazı Envanter No: SÖ.08/ 1198 ***Cinsi:*** Ağırşak

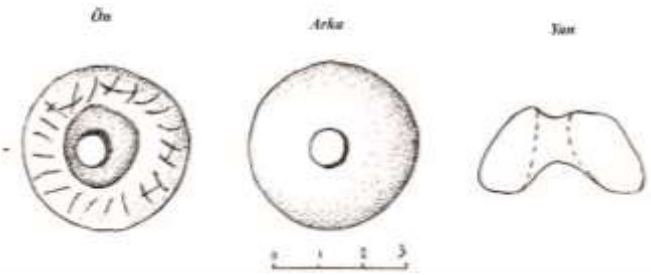
Maddesi: Pişmiş Toprak

Ölçüler: Yük: 2,0 cm ***Çap:*** 3,8 cm ***D.Çapı:*** 0,8 - 0,9

Bulunduğu Yer ve Tabakası: K / 9 - Dolgu

Tanımı: Geniş karınlı konikal gövdeli, çukur dipli, dikey dairesel deliklidir. Dip kısmında kazıma tekniğinde dikey olarak sıralanmış kısa yaylar görülmektedir. Kızılımsı kahve renkte ince mikalı hamurlu, hamur renginde ve siyah alacalı yüzeylidir. Hamur ince kum, taşçık katkılıdır. Üst delik çevresinde ve dip kısmında kırık ve noksanları vardır.

Çizim:4

Numarası: 5

Kazı Envanter No: SÖ.09/ 110 ***Cinsi:*** Ağırşak

Maddesi: Pişmiş Toprak

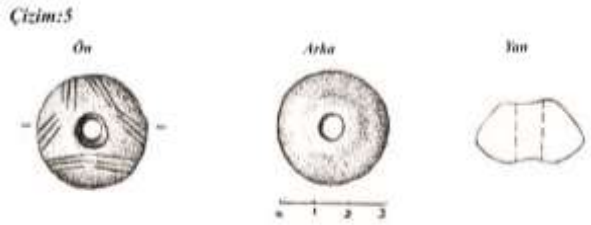
Ölçüler: Yük: 1,7 cm ***Çap:*** 3,1 cm ***D.Çapı:*** 0,7 - 0,8 cm

***Bulunduğu Yer ve Tabakası*:** L/11, Pk. Kuzeydoğusu, dolgu IV b

Tanımı: Geniş karınlı basık küresel gövdeli, üst kısmında çevresi düzleştirilmiş dikey dairesel deliklidir. Gövde alt yarısında iç içe üç adet ince kazıma bezemelidir. Devetüyü rengi hamurlu, yanmadan dolayı devetüyü-koyu gri tonlarında alacalı yüzeylidir. Hamur kum, mika, kireç, taşçık katkılıdır. Tamdır.

***Bezeme Benzerleri*:** Kusura; Lamb, 1938, fig.20.20 b.

Çizim:5

Numarası: 6

Kazı Envanter No: SÖ.09/588 ***Cinsi:*** Ağırşak

Maddesi: Pişmiş Toprak

Ölçüler: Yük: 2,2 cm ***Çap:*** 3,8 cm

Bulunduğu Yer ve Tabakası: I/12, 3 nolu mekân. B odası taban altı, dolgu, IV a

Tanımı: Geniş karınlı küresel gövdeli, hafif çukur tabanlı, dikey dairesel deliklidir. Gövde üst ve alt yarısında ince kazıma olarak yapılmış çizgisel bezeme grupları yer almaktadır. Devetüyü rengi hamurludur. Hamurunda kum, mika, taşçık katkı görülür. Tamdır.

Çizim:6

Numarası: 7

Kazı Envanter No: SÖ.09/ 613 ***Cinsi:*** Ağırşak

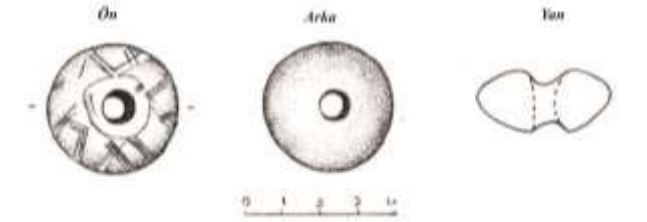
Maddesi: Pişmiş Toprak

Ölçüler: Yük: 1,7 cm ***Çap*:** 3,4 cm ***D.Çapı:*** 0,7-0,8 cm

Bulunduğu Yer ve Tabakası: H/13, Pk. Doğusu, dolgu IV b

Tanımı: Basık küresel gövdeli, küçük hafif çukur tabanlı, dikey dairesel deliklidir. Gövde alt yarısında taban çevresinde dairesel dönen tek sıra yiv ile üzerinde ince kazıma tekniğinde yapılmış bezeme yer alır. Kahverengi hamurlu, kahverengi-siyahımsı renkte alacalı astarlıdır. Hamurunda kum, mika, taşçık, kireç katkı görülür. Tamdır.

Çizim:7

Numarası: 8

Kazı Envanter No*:** SÖ.09/ 693 ***Cinsi: Ağırşak

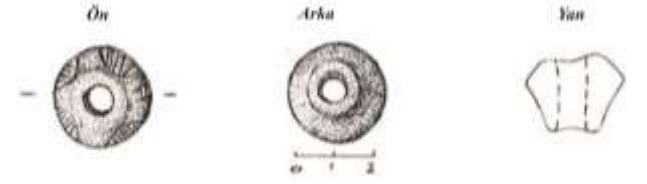
Maddesi: Pişmiş Toprak

Ölçüler: Yük: 1,7 cm ***Çap:*** 2,5 cm ***Genişlik:*** 0,7 cm

Bulunduğu Yer ve Tabakası: G/15, Pk. Kuzeydoğu köşesi IV b

Tanımı: Keskin karınlı yanal yüzleri iç bükey konikal gövdeli, düztabanlı, dikey dairesel deliklidir. Taban ile karın hattı arasında kalan alanda dört adet yarım dairesel motif içinde dikey çizgilerden oluşan ince kazıma bezemelidir. Kahverengi hamurlu, kendinden astar üzeri gri renkte perdahlı yüzeylidir. Hamurunda kum, mika katkı görülür. Tamdır.

Çizim: 8

Numarası: 9

Kazı Envanter No: SÖ.09/ 1021 ***Cinsi:*** Ağırşak

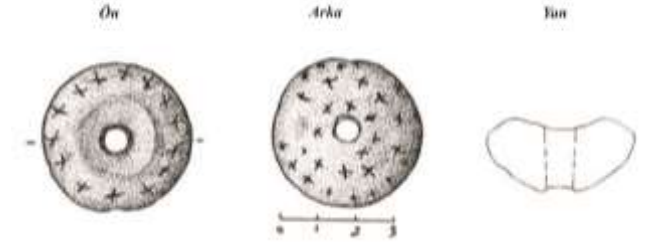
Maddesi: Pişmiş Toprak

Ölçüler: Yük: 1,9 cm ***Çap:*** 4,0 cm

Bulunduğu Yer ve Tabakası: M/11, Pk. Kuzeydoğusu 1nolu taban üstü, IV b

Tanımı: Geniş karınlı basık küresel gövdeli, çukur tabanlı, dikey dairesel deliklidir. Tüm gövde üzerinde ve taban çevresinde baskı tekniğinde yapılmış, kısa yay şeklinde çizgilerden oluşan bezeme yer almaktadır. Kahverengi hamurlu, kendinden astarlı, kahverengi-gri renk tonlarında alacalı yüzeylidir. Yoğun mikalı hamurunda kum, taşçık, kireç katkı görülür. Tamdır.

Çizim:9

Numarası: 10

Kazı Envanter No: SÖ.09/ 1078 ***Cinsi:*** Ağırşak

Maddesi: Pişmiş Toprak

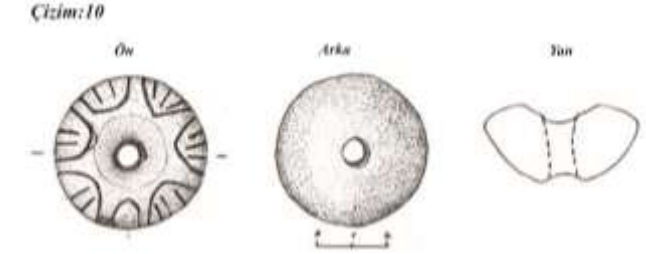
Ölçüler: Yük: 2.0cm ***Çap:*** 4.0cm ***D.Çapı:***

Bulunduğu Yer ve Tabakası: H/10, Pk. Güneybatısı, dolgu IV c

Tanımı: Keskin karınlı yarım küresel gövdeli, çukur tabanlı, dikey dairesel deliklidir. Taban ve karın hattı arasında kalan alanda yan yana yerleştirilmiş, içlerinde iki ya da üç dikey çizgisi bulunan bezeme yer almaktadır. Açık kahverengi hamurlu, kahverengi tonlarında perdahlı yüzeylidir. Hamurunda kum, kireç katkı görülür. Tamdır.

Bezeme Benzerleri: Kusura; Lamb, 1938, fig.20.15.

Çizim:10

Numarası: 11

Kazı Envanter No: SÖ.09/ 1437 ***Cinsi:*** Ağırşak

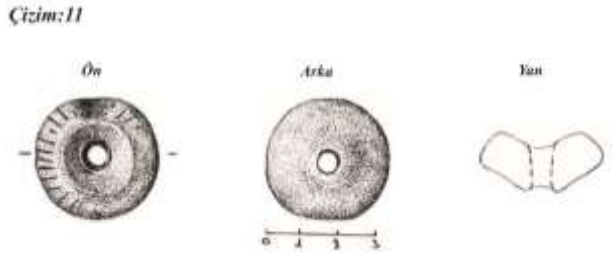
Maddesi: Pişmiş Toprak

Ölçüler: Yük: 1,5 cm **Çap:** 3,3 cm

Bulunduğu Yer ve Tabakası: L/11, 2 nolu mekân A odası 7 nolu taban altı, IV c

Tanımı: Keskin karınlı basık konikal gövdeli, çukur tabanlı, dikey dairesel deliklidir. Taban ile karın hattı arasında kalan alanda belli aralıklarla birbirini takip eden dikey kazıma çizgi bezeme yer almaktadır. Devetüyü rengi hamurlu, kendinden astarlıdır. Hamurunda kum, kireç, taşçık katkı görülür. Karın altı kısmında yüzeysel bir kırığı vardır. Tamdır.

***Bezeme Benzeri*:** Şarhöyük; Akça,2000, 39c.

Numarası: 12

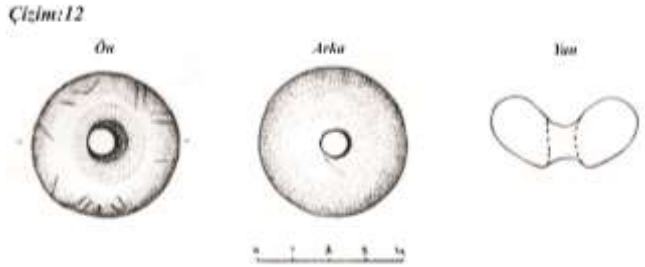
Kazı Envanter No*:** SÖ.09/ 1559 ***Cinsi: Ağırşak

Maddesi: Pişmiş Toprak

Ölçüler: Yük: 1,9 cm ***Çap:*** 4,0 cm

Bulunduğu Yer ve Tabakası: I/12, Pk. Doğusu, dolgu IV c

Tanımı: Geniş karınlı basık küresel gövdeli, çukur tabanlı, dikey dairesel deliklidir. Taban ile karın arasında kalan alanda ince kazıma bezemelidir. Kahverengi hamurlu, kahverengi-siyah alacalı yüzeylidir. Hamurunda mika, taşçık katkı görülür. Bezemeler aşınmış durumdadır. Tamdır.

Numarası: 13

Kazı Envanter No: SÖ.09/ 1648 ***Cinsi:*** Ağırşak

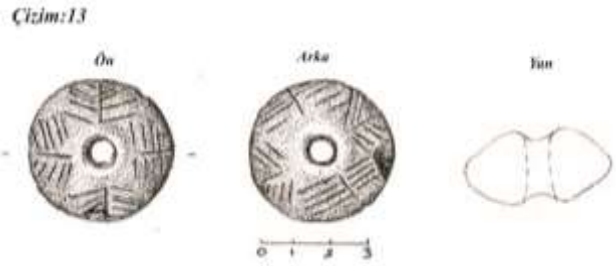
Maddesi: Pişmiş Toprak

Ölçüler: Yük: 2,0 cm ***Çap:*** 4,0 cm

Bulunduğu Yer ve Tabakası: G/12, Pk. Kuzeyi, dolgu IV c

Tanımı: Keskin karınlı basık küresel gövdeli, dikey dairesel deliklidir. Gövdenin her iki yarısında kazıma tekniğinde yapılmış, karşılıklı yerleştirilmiş motiflerden oluşan bezeme yer alır. Açık kiremit rengi hamurlu, kendinden astarlıdır. Hamurunda kum, taşçık, kireç katkı görülür. Yüzeyde aşınma vardır. Tamdır.

Bezeme Benzerleri: Kusura; Lamb, 1938, fig.20.18.

Numarası: 14

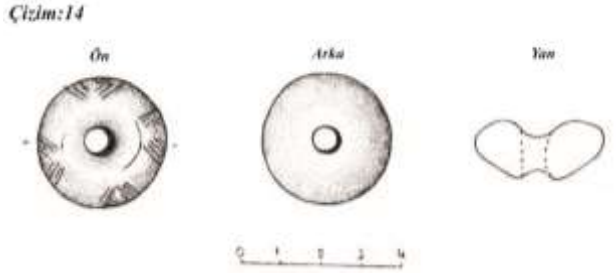
Kazı Envanter No: SÖ.09/ 1992 ***Cinsi:*** Ağırşak

Maddesi: Pişmiş Toprak

Ölçüler: Yük: 0,9 cm ***Çap:*** 3,2 cm ***D.Çapı:*** 0,6 - 0,8 cm

Bulunduğu Yer ve Tabakası: G/13, Pk. Kuzeyi, dolgu IV c

Tanımı: Geniş karınlı basık konikal gövdeli, hafif çukur tabanlı, dikey dairesel deliklidir. Dip çevresini dönen ince kazıma daire ile karın hattı arasında dört adet ince kazıma bezemelidir. Kiremit rengi hamurlu, kiremit kahverengi geçişli, perdahlı yüzeylidir. Hamuru kum, mika katkılıdır. Tamdır.

4. Sonuç

Çalışmanın sonucunda; Seyitömer Höyük Orta Tunç Çağı'na ait incelenen '14' adet çizi biçim bezemeli ağırşağın çağdaşı olan çevre yerleşimlerin buluntularıyla karşılaştırması yapılmış.

Yapılan karşılaştırma sonucunda ağırşakların bezeme benzerlerine Şarhöyük, Beycesultan ve Kusura merkezlerinde rastlanmıştır. Bunlar Kusura' da 3 Şarhöyük, Beycesultan'da ise birer adettir. Benzeri tespit edilen ağırşakların çizim numaraları 1-2-5-10 ve 13'dür. Benzerlerine karşılaşma oranları karşılaştırma yapılan höyüklerde ilgili buluntuların sayısı ile orantılıdır. Elimizde olan 14 örneğin 5 tanesine bezeme yönüyle bu höyüklerin ağırşaklarıyla çok benzerdir. Fakat karşılaştırma yapılan höyüklerde oldukça fazla uygulanmış çizi biçim bezemeli ağırşaklar olduğu gözlenmiştir. Bu höyüklerin ağırşaklarda çeşitli kompozisyonlarda bezemeler mevcuttur. Bezeme oluşturulurken kullanılan teknik, Seyitömer Höyük ağırşak bezeme örneklerinde olduğu gibi kazı bezeme tekniği uygulanarak oluşturulmuştur.

Çizi biçim bezeme şekli dini bir sembol hayvan figürü, çiçek motifi gibi çok spesifik bir örnek olmadığından, daha çok işaretleme veya süsleme amacıyla yapıldığı düşünülebilir. Seyitömer Höyük'ün tüm Orta Tunç Çağı dokumacılık buluntularını Hülya Karaoğlan yüksek lisans tez konusu olarak çalışmış (Karaoğlan, 2007) ve tipoloji bezeme

şekilleriyle komşu merkezlerle bağlantılı kültürün olduğunu hatta dokumacılıkta kullanılan aletlerin Seyitömer Höyük ile ticaretinin yapıldığı sonucuna varılmıştır. Makale kapsamına alınan 14 adet örneğin 5 tanesine karşılaştırma yapılan höyüklerde rastlanması sonucunda komşu höyükler arasında kültürel alışveriş olmuştur diyebiliriz.

Makale konusunu oluşturan çalışma sonucunda; Anadolu'da Tunç Çağı'nda yaşayan seramik ustaları eserlerine estetik değer katma kaygısı taşıdığı anlaşılmıştır.

Kaynakça

Akdeniz, E., (2002). "Büyük Menderes Havzasında Prehistorik Yerleşim Dokusu", Belleten, C.LXVI, S.245, Ankara: TTK Basımevi, s. 19-35.

Akurgal, E. (2007). Anadolu Uygarlıkları, İstanbul: Net Turistik Yay.

Aydın, N. (1991). "Seyitömer Höyük Kurtarma Kazısı 1989", I. Müze Kurtarma Kazıları Semineri, Ankara, 191-204.

Aytaç, Ç., (1982). El Dokumacılığı, MEB, Yay. İstanbul.

Barber, E. J. W., (1991). Prehistoric Textiles: The Development of Cloth in The Neolithic and Bronze Ages with Special Reference to the Aegean,Princeton University Press, Princeton.

Baskıcı, M., (1998). "Evcilleştirme Tarihine Kısa Bir Bakış", Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi, C. 53, Sayı: 1 Ankara, 73-94.

Berti, F., (1997). "Iasos", Eczacıbaşı Sanat Ansiklopedisi, C.2, İstanbul: YEM Yayınları, 823.

Bilgen, A. N., (2001). "1999 Yılı Çavlum Köyü Mezarlık Kazısı", 22.KST C.1, İzmir 22-26 Mayıs 2000, Kültür Bakanlığı Milli Kütüphane Basımevi, Ankara, 399-408.

Bilgen, A. N., (2002;a). "Eskişehir'de Bir Erken Hitit Mezarlığı/Çavlum Köyü Pişmiş Toprak Eserleri", II. Uluslararası Eskişehir Pişmiş Toprak Sempozyumu Bildiriler Kitabı, Eskişehir, 17-30 Haziran 2002, Eskişehir Tepebaşı Belediyesi Yay. Eskişehir, 9-18.

Bilgen, A. N., (2002; b). "2000 Yılı Çavlum Köyü Mezarlık Kazısı", 23. KST C.1, Ankara 28 Mayıs, 1 Haziran Kültür Bakanlığı Milli Kütüphane Basımevi, Ankara, 351-356.

Bilgen, A. N., (2003; a). "Çavlum Köyü Kurtarma Kazısında Ele Geçen Pişmiş Toprak Kapların Restorasyonu", III. Uluslar Arası Eskişehir Pişmiş Toprak Sempozyumu Bildiriler Kitabı, 16-30 Haziran 2003, Tepebaşı Belediyesi Yay. Eskişehir, .274-280.

Bilgen, A. N., (2003; b). "2001 Yılı Çavlum Köyü Mezarlık Kazısı", 24. KST C.1, Ankara 27-31 Mayıs 2002, Kültür Bakanlığı Dösimm Basımevi Ankara, 389-396.

Bilgen, A. N, (2005). Çavlum, Eskişehir-Alpu Ovası'nda Bir Orta Tunç Mezarlığı, Anadolu Üni. Yay. No:1668, Eskişehir.

Bilgen, A. N. (2009). "Seyitömer Höyügü 2007 Yılı Kazısı", 30. KST C.2, Ankara 26-30 Mayıs 2008, Kültür ve Turizm Bakanlığı, Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü, Ankara, 71-88.

Bilgen, A. N., Coşkun, G., Bilgen, Z., (2010). "Seyitömer Höyüğü 2008 Yılı Kazısı", 31. Kazı Sonuçları Toplantısı, 25-29 Mayıs 2009, Denizli,(1. Cilt), Ankara, 341-354.

Bilgen, A. N., Brixhe, C., Coşkun, G., (2011). "Un nouveau site épigraphique paléo-phrygien: Seyitömer Höyük", KADMOS 50, 141-150.

Bilgen, A. N., Coşkun, G., Bilgen, Z., Yüzbaşıoğlu, N., Kuru, A., (2011a). "Seyitömer Höyüğü 2009 Yılı Kazısı", 32. Kazı Sonuçları Toplantısı, 24-28 Mayıs 2010, İstanbul, (1. Cilt), Ankara, 367-380.

Bilgen, A. N., Coşkun, G., Bilgen, Z., (2011b). "Seyitömer Höyük Projesi 2008 Yılı Kazı Sonuç Raporu", Seyitömer Höyük Kazısı Ön Raporu (2006-2010). Kütahya, 78-203.

Bilgen, A. N., Coşkun, G., Bilgen, Z., Yüzbaşıoğlu, N., Kuru, A., (2011c). "Seyitömer Höyük Projesi 2009 Yılı Kazı Sonuç Raporu", Seyitömer Höyük Kazısı Ön Raporu (2006-2010), Kütahya, 204-372.

Bilgen, A. N., Coşkun, G., Kuru, A., Yüzbaşıoğlu, N., Silek, S., Çırakoğlu, S., Özcan, F. Ç., Akalın, M. B., Dikmen, B. (2011d). "Seyitömer Höyük Projesi 2010 Yılı Kazı Sonuç Raporu", Seyitömer Höyük Kazısı Ön Raporu (2006-2010), Kütahya, 373-571.

Bilgen, A. N., Coşkun, G., Bilgen, Z., Kuru, A., Yüzbaşıoğlu, N., Özcan, F. Ç., Çırakoğlu, S., Silek, S., (2012). "Seyitömer Höyük 2010 Yılı Kazısı", 33. Kazı Sonuçları Toplantısı, 23-28 Mayıs 2011,Malatya, (1. Cilt), Ankara, 233-255.

Bilgen, A. N., Coşkun, G., Bilgen, Z., Ünan, N., Silek, S., Çırakoğlu, S., Özcan, F. Ç., Kuru, A., Kuzu, Z., (2013a). "Seyitömer Höyük 2011 Yılı Kazısı", 34. Kazı Sonuçları Toplantısı, 28 Mayıs-1 Haziran 2012, Çorum, (1. Cilt), Çorum, 201-216.

Bilgen, A. N., Coşkun, G., Bilgen, Z., Ünan, N., Silek, S., Çırakoğlu, S., Özcan, F. Ç., Kuru, A., Kuzu, Z., Akalın, M. B., Dikmen, B., (2013b). "Seyitömer Höyük 2011 Yılı Kazı Raporu", Seyitömer Höyük Kazısı Raporu (2011-2012). Kütahya, Bölüm I: 1-199.

Bilgen, A. N., Coşkun, G., Bilgen, Z., Ünan, N., Silek, S., Çırakoğlu, S., Kuru, A., Kuzu, Z., Akalın, M. B.,

Dikmen, B., (2013c). "Seyitömer Höyük 2012 Yılı Kazı Raporu", Seyitömer Höyük Kazısı Raporu (2011-2012). Kütahya, Bölüm II: 1-106.

Bilgen, A. N., Coşkun, G., Bilgen, Z., Ünan, N., Silek, S., Çırakoğlu, S., Kuru, A., Erdinç, Z., (2014a). "Seyitömer Höyüğü 2012 Yılı Kazısı", 35. Kazı Sonuçları Toplantısı, 27-31Mayıs 2013,Muğla, (1. Cilt), Muğla, 349-360.

Bilgen, A. N., Coşkun, G., Çevirici-Coşkun, F., Bilgen, Z., Dikmen, B., Akalın, B., Çırakoğlu, S., Özcan, F. Ç., Kuru, A., Erdinç, Z., (2014b). "Seyitömer Höyüğü 2013 Yılı Kazısı", 36. Kazı Sonuçları Toplantısı, 02-06 Haziran 2014, Gaziantep, (3. Cilt), Ankara, 323-338.

Bilgen, A. N., Coşkun, G., Çevirici-Coşkun, F., Bilgen, Z., Ünan, N., Silek, S., Çırakoğlu, S., Kuru, A., Özcan, F. Ç., Erdinç, Z. Akalın, M. B., Dikmen, B., (2015a). "Seyitömer Höyük 2013 Yılı Kazı Raporu", Seyitömer Höyük Kazısı Ön Raporu (2013-2014), Kütahya, Bölüm I: 1-235.

Bilgen, A. N., Coşkun, G., Çevirici-Coşkun, F., Özbay, F., Bilgen, Z., Çırakoğlu, S., Kuru, A., Özcan, F. Ç., Erdinç, Z., Akalın, M. B., Dikmen, B., (2015b). "Seyitömer Höyük 2014 Yılı Kazı Raporu", Seyitömer Höyük Kazısı Ön Raporu (2013-2014). Kütahya, Bölüm II: 1-357.

Bilgen, A. N., Bilgen, Z., Çırakoğlu, S., (2015c). "Erken Tunç Çağ Yerleşimi (V. Tabaka)/Early Bronze Age Settlement (Layer V)" in: A. N. Bilgen (ed.), Seyitömer Höyük I, 119-186.

Bilgen, A. N., Çevirici-Coşkun, F., (2015a). "Roma Dönemi Yerleşimi (I. Tabaka)/Roman Period Settlement (Layer I)" in: A. N. Bilgen (ed.), Seyitömer Höyük I, 9-18.

Bilgen, A. N., Çevirici-Coşkun, F., (2015b). A. N. Bilgen - F. Çevirici Coşkun, "Hellenistik Dönem Yerleşimi (II. Tabaka)/Hellenistic Period Settlement (Layer II)" in: A. N. Bilgen (ed.), Seyitömer Höyük I, 19-33.

Bilgen, A. N., Bilgen, Z., (2015). "Orta Tunç Çağ Yerleşimi (IV. Tabaka)/Middle Bronze Age Settlement (Layer IV)" in: A. N. Bilgen (ed.), Seyitömer Höyük I, 61-118.

Bilgen, A. N., Coşkun, G., Çevirici-Coşkun, F., Özbay, F., Bilgen, Z., Dikmen, B., Akalın, B., Çırakoğlu, S., Özcan, F. Ç.,Kuru, A., Erdinç, Z., (2016). "Seyitömer Höyüğü 2014 Yılı Kazısı", 37. Kazı Sonuçları Toplantısı, 11-15 Mayıs 2015, Erzurum, (2. Cilt), Ankara, 45-62.

Blegen, C. W., Caskey, J. L., Rawson, M. (1951). Troy. The Third, Fourth, and Fifth Settlements, Vol. II, Part 1: Text, Part 2: Plates, The University of Cincinnati, New Jersey: Princeton University Press.

Bossert, H. T., (1942). Kunst und Handwerk in Kleinasien von den Anfängen bis zum Völligen Aufgehen in der Griechischen Kultur, Altanatolien, Berlin.

Clark, L., (1983). Notes on Small Textile Frames Pictured on Greek Vases AJA 87.

Clark, L., (2005). Notes on Small Textile Frames Pictured on Greek Vases AJA 87: s.93. 1983.Deighton. H. J. "Eski Atina Yaşantısında Bir Gün, Linda Hennessy'in Resimleri İle", H. Kökten Ersoy (Çev), İstanbul: Homer Kitapevi ve Yay.

Crewe, L., (1998). Spindle Whorls, A Study of Form, Function and Decoration in Prehistoric Bronze Age Cyprus, Jonsered.

Çambel, H., Braıdwood, J. R., Özdogan, Schırmer, M. W., (1990). "1988 Yılı Çayönü Kazıları", XI. KST C.I, Antalya 18-23 Mayıs 1989, Ankara AÜ Basımevi, Ankara, 59-79.

Darga, M., (1994). "Şarhöyük-Dorylaion Kazıları, 1989-1992", XV. KST C.I, Ankara 24-28 Mayıs 1993, Ankara Üniversitesi Basımevi, Ankara, 481-502.

Darga, M., (1995). "1993 Yılı Şarhöyük-Dorylaion (Eskişehir) Kazıları", XVI. KST C.I, Ankara 30 Mayıs 03 Haziran 1994, Kültür Bakanlığı Milli Kütüphane Basımevi, Ankara, 351-367.

Darga, M., Sivas, T., (2000). " Şarhöyük-Dorylaion Kazıları 1997-1998 Yılı Sonuçları", Anadolu Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi, C.1, Sayı 2. Eskişehir, 97-127.

Darga, M., Sivas, T., (2001). "Şarhöyük -Dorylaion Kazıları 1997 Yılı Sonuçları", 22. KST C.II, İzmir 22-26 Mayıs 2000, Kültür Bakanlığı Millî Kütüphane Basımevi, 51-62,Ankara.

Darga, M., Sivas,T., Sivas, H., (2002). "2000 Yılı Şarhöyük Dorylaion Kazıları", 23. KST C.II, Ankara 28 Mayıs 01 Haziran 2001, Kültür Bakanlığı Millî Kütüphane Basımevi 207-218. Ankara.

Darga, M., Sivas,T., Sivas, H., (2003). "2001 Yılı Şarhöyük/Dorylaion Kazısı ve Karatuzla Nekropolü Temizlik Çalışmaları", 24. KST C.II, Ankara 28 Mayıs 01 Haziran 2001, Kültür Bakanlığı DÖSİMM Basımevi, Ankara. 47-59.

Darga, M., (2004). "Şarhöyük-Dorylaion (Eskişehir) Kazılarında Hitit Buluntuları (1989–2003)", 60. Yaşında Fahri Işık'a Armağan. Anadolu'da Doğdu/Festschrift für Fahri Işık zum 60. Geburstag, Korkut, T., Işkan, H. and Işın, G. (ed.), İstanbul: 269-283.

Davies, N.G., (1913). Five Theban Tombs, Archaeological Survey of Egypt Memoir 21,London.

Delougaz, P., (1952). Pottery from the Diyala Region, Oriental Institute Publication 63, Chicago.

Dörpfeld, W., (1902). Troja und İllion, Ergebnisse der Ausgrabungen in den vorderhistorischen und historischen Schichten von Ilion 1870-1894, Atina.

Erkanal, H., (1999). "1997 Liman Tepe Kazıları", XX. KST-I, Tarsus-25-29 Mayıs 1998, Ankara: Kültür Bakanlığı Milli Kütüphane Basımevi, 325-336.

Erkanal, H., Günel, S., (1997). "1995 Liman Tepe Kazıları", XVIII. KST- I, Ankara-27-31 Mayıs 1996, Ankara: Kültür Bakanlığı Milli Kütüphane Basımevi, s.231-249.

Erkanal, H., Karaturgut, E., (2004). "2002 Yılı Çeşme-Bağlararası Kazıları", 25. KST-2, Ankara 26-31 Mayıs 2003, Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı DÖSİMM Basımevi, 153-164.

Easton, D., (2002). Schliemann's Excavations at Troia 1870-1873, (Verlag Philipp von Zabern Mainz), Am Rhein Band 2, Studia Troica Monographien Herausgeben von Manfred Korfmann.

Gönül, M., (1966). "Dokumacılığın Tarihçesi ve En Eski Dokuma Aletleri", Ankara Üniversitesi, Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi, Antropoloji, C.1, Ankara. s.80-99.

Greaves, A.M., (2003). Miletos-Bir Tarih, H.Ç.Öztürk (çev.), İstanbul: Homer Kitapevi.

Karaoğlan, H., (2010). "Seyitömer Höyüğü'nde Bulunan M.Ö. II. Bin'e Ait Dokumacılıkla İlgili Buluntular" Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Ens. Protohistorya Ve Önasya Arkeolojisi Anabilim Dalı.

Karaoğlan, H., (2017). M.Ö 2000' de Anadolu'da Kumaş Üretimi (Arkeolojik Buluntular Işığında) Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi Afro-Avrasya Özel Sayısı / ISSN: 1302-6879.103-116.

Karaoğlan, H. (2019a). "M.Ö.2. Bin'de ki Dokumacı Kadınlar (Arkeolojik Veriler Işığında)", International Social Sciences Studies Journal, 5(45): 5246-5253.

Karaoğlan, H., (2019b). Seyitömer Höyük Orta Tunç Çağı'na Ait Konik Formlu Ağırşaklar. Sosyal Bilimler Araştırma Dergisi, 8 (3), 191-203. Retrieved from https://dergipark.org.tr/tr/pub/ssrj/issue/47195/523124.

Karaoğlan, H., (2020). Seyitömer Höyük Orta Tunç Çağı'na Tarihlendirilen Küre Formlu Ağırşaklar. Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, (38), 109-132. DOI: 10.30794/pausbed.546644.

Korfmann, M., (1997). "Troya", Eczacıbaşı Sanat Ansiklopedisi, İstanbul: Yem Yayın, 1819-1822.

Lamb, W., (1937). "Excavations at Kusura near Afyon Karahisar", Archaeologiaor Miscellaneous Tracts Relating to Antiquity, Society of Antiquaries ofLondon, Vol. LXXXVI.

Lamb, W., (1938). "Excavations at Kusura near Afyon Karahisar", Archaeologia or iscellaneous Tracts Relating to Antiquity, Society of Antiquaries of London, Vol. LXXXVII.

Laviosa, C., (1984). "The Minoan Thalassocracy, Iasos and the Carian Coast", The Minoan Thalassocracy Myth and Reality: Myth and Reality, R.Hägg & N.Marinatos, Stockholm, s. 183-185.

Lloyd, S., Mellaart, J., (1962). Beycesultan Vol.1: The Chalcolithic and Early Bronze Age Levels, The British Institute of Archaeology at Ankara, London.

Lloyd, S., Mellaart, J., (1965). Beycesultan: Middle Bronze Age Architecture and Pottery, Vol.II, The British Institute of Archaeology at Ankara, London.

Marchese, R.T., (1976). "Report on the West Acropolis Excavations at Aphrodisias: 1971 1973", AJA 80, Archaeological Institute of America, s. 393-414.

Mee, C., (1978). "Aegean Trade and Settlement in Anatolia", AnSt-XXVIII, Journal of the British Institute of Archaeology of Ankara, s. 121-155.

Mellaart, J., Lloyd, S., (1965). Beycesultan: Middle Bronze Age Architecture and Pottery, Vol. II, The British Institute of Archaeology at Ankara, London.

Mellınk, M., J., (1969). "Excavations at Karataş-Semayük in Lycia 1968", AJA 73., Archaeological Institute of America, 319-331.

Müller-Wiener, W., (1997). "Miletos", Eczacıbaşı Sanat Ansiklopedisi, C.2, İstanbul: YEM Yayınları, s. 1246-1248.

Newberry, P.E., (1894). Beni Hasan, vol.2, London.

Özgüç, T., Akok, M., (1958). Horoztepe, Eski Tunç Devri Mezarlığı ve İskân Yeri, Ankara: TTK Basımevi.

Özgüç, T., (1978). Maşat Höyük Kazıları ve Çevresindeki Araştırmalar-Excavations at Maşat Höyük andInvestigations in itsVicinity, Ankara: TTK Basımevi.

Özgüç, T., (2005). Kültepe: Kaniš/Neša, İstanbul. Yapı Kredi Yay.

Seeher, J, (1991). "Die Nekropol von Demircihüyük-Sarıket", İstanbuler Mitteilungen 41., Bonn-İstanbul.

Sever, H., (1992). "Kültepe Tabletlerinin Anadolu Tarihi ve Kültür Tarihi Bakımından Önemi", DTCF Dergisi, XXXV/ 2'den Ayrıbasım, Ankara, s.247-256.

Türkoğlu, S., (2002). Tarih Boyunca Anadolu'da Giyim-Kuşam,İstanbul: AtılımKâğıt Ürünleri ve Basım Sanayi, A.Ş,

Tamsü, R. A., S., (2002). "Eskiçağ'da Dokumacılığın Başlangıcı ve Pişmiş Toprak Dokuma Aletleri", II. Uluslararası Eskişehir Pişmiş Toprak Sempozyumu, 17-30 Haziran, Eskişehir Tepebaşı Belediyesi Yay., Eskişehir.

Tütüncüler, Ö., (2005). "M.Ö. II. Bin Dokuma Aletleri", Yayımlanmamış Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Topbaş, A., (1992). "Kütahya Seyitömer Höyüğü 1990 yılı Kurtarma Kazısı", II. Müze Kurtarma Kazıları Semineri, Ankara, 11-34.

Von Der Osten, H. H., (1934). Ancient Oriental Seals in the Collection of Mr.Edward T.Newell, OIP-XXII, Chicago: Chicago Press.

Yağan, Ş. Y., (1978). Türk El Dokumacılığı, Türkiye İş Bankası Kültür Yay., İstanbul.

Yakar, J., (1985). The Later Prehistory of Anatolia, The Late Chalcolithic and Early Bronze Age, Part i, BAR International Series 268(i), Oxford.

Yakar, J., (2000). Ethnoarchaeology of Anatolia: Rural Socia-Economy in the Bronze and Iron Ages, Emery and Claire Yass Publications in Archaeology of the Institute of Archaeology, Tel Aviv University Monograph Series Number 17, Jerusalem: Graphit Press.

http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&arama=gts&guid=TDK.GTS.5cc2bb86846a21.72822309 (26.04.2019).